

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

25. MÄRTSIL 1930. A.

Nr. 6

KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit,

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:

Aastas	Kr. 5.—
Pooles aastas	" 2.50
Üksik number	" —.25
1923 aastak.	" —.50
1924 "	" 3.—
1925 — 1929 a. ä	" 5.—

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Suur Roosikrantsi
uul. Nr. 12.
Telefon Nr. 4—72.
Jooksev arve: Eesti Panga Tal-
linna osakond Nr. 609.

Kuulutuste hind:

1 lhk. Kr. 20.—, 1/2 lhk. Kr. 10.—,
1/4 lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50
1/16 lhk. Kr. 1.25.
Dokumentide kaotamise kuu-
lutused 50 senti dokumendi pealt.

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Valime oma valitsusi ja omavalitsusi . . .	Lhk. 91
Kas sihtühisused seisukorra päästjad? . .	" 92
Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni- seaduse muutmisest	" 95
Perekonnaseisu-seadusi välismail ja nende erinevusi — R. Valter	" 95
Omavalitsuste päevauudised	102
E. M. Liidu ja omavalitsuate tegevusest . .	102
Küsimused ja vastused	" 104
Kuulutused	" 90

Kuulutatakse maksvusetaks:

1) Hans Saalmanni hobusepass, väljaantud Vee vallavalitsusest 20. novembril 1925. a. Nr. 78 all.

2) Hans Hansu p. Männiku hobusepass, väljaantud Anna vallavalitsusest

16. detsembril 1920. a. Nr. 139 all.

3) Iohan Seppa hobusepass, väljaantud Konguta vallavalitsusest 21. detsembril 1920. a. Nr. 114 all.

Kui olete unustanud

ehk

pole teil aega olnud

ära tellida

OMAVALITSUSTEGELASE KALENDRIT 1930 a. peale,

siis veel on aeg seda teha, et varustada end hädavajalise käsiraamatuga:

Ainult neil omavalitsustegelastel puudub see kalender-käsiraamat-taskuraamat, kes ükskõiksed oma kohuste ja nende korraliku täitmise vastu.

Tellida E. Maaomaval. Liidult Tallinn. Hind: läkpapp köites 1.20 s., kuld kunstnahkköites 1.75 s., 10 ehk rohkem eks. tellides hind à 1 kr. ja 1.50 s. ühes saatekuludega.

Ilmus trükist

Vallavolikogude kodukord.

Vastuvõetud E. Maaomavalitsuste Liidu nõukogu poolt 18. aug. ja Kohtu- ja Siseministri poolt 5. dets. 1929. a. kinnitatud.

Hind 15 senti,
10 ja rohkem eks.
tellides à 10 snt.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
väljaanne.

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust
tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusettevõtte ning mille tegevusest saadud tulud omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähevad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle Kr. 368.000.—.

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõnetr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

Valime oma valitsusi ja omavalitsusi.

Maaomavalitsuste esituskogud on valitud. Rahvas on oma sõna ütelnud. Määravad asutused, volikogud, astuvad pea kokku oma esimesele koosolekule, kus valimised protestitud ei ole. Uute maa- ja vallavolikogude esimese koosoleku tähtsam ülesanne on täidesaatvate organite, valitsuste, moodustamine.

Esimesele volikogu koosolekule minnes on volinikkudel esimene küsimus: keda valime omale valitsejaks.

Kuigi volikogudel suurem võim omavalitsustes, kuigi volikogud määravad töö ulatuse, sihi ja piirid, osutub täidesaatev võim, valitsus, ikkagi tähtsamaks organiks, olles alalises kokkupuutumises kodanikkudega ja lahendades üksikküsimusi. Sellepärast on volinikkude esimene samm valitsuse moodustamisel tõepoolest kõige tõsisem vast terve kolme aasta töös.

Valitsuse moodustamisel minnakse välja, kui rühma huvisid suudetakse tahaplaanile suruda, sellest seisukohast, et maakond või vald saaks oma valitsuse, kes suudaks ja oskaks kohapeal rahva huvides valitseda, et ta oleks valijatele tõesti oma valitsus.

Kui sellest seisukohast valitsuste moodustamisel väljaminnakse, siis tõrjutakse muidugi tahaplaanile sarnased kavatsused, kus tahetakse valitsejateks panna ettetükijad poliitikamehed, kelle eelteadmised kaugelki ei küüni valitsemiseks nõuetava tasapinnani, kelle eraelu kõige muuks õigustusi ennustab, kuid mitte valitsemiseks, kes tuntud saamatuses ja kelle minevik peaks kõuehäälega hüüdma: käed küljest ära! Kuid sarnased mehed on nii tihtigi oma parteikaaslaste mõjutada suutnud sedavõrd, et nad on läbiviidud valitsejate kohtadele. Ei ole siis ime, et sarnaste „valitsejate“ tee läheb teinekord ametist koju tagasi trellidega varustatud akendega hoonete kaudu.

Uutel valimistel peaks kõigepealt valiku tegemisel selles asjas ühisele seisukohale jõutama: mitte rühm ei tee meest, rühma kuuluvus ei tee meest ametile kõlblikuks!

Teiseks peab silmaspeetama, et valitakse valitsust.

Kui nii tihti kaebatakse valitsuse üle laiemas mõttes, siis omavalitsuste moo-

dustamisel peaks esijoones silmaspeetama, et valitsuse moodustamine valla- või maa- volikogu poolt ei ole mitte mõni oma meestele kohtade andmine, vaid ikkagi teatud ringkonnale valitsuse loomine, kes ei lahenda üksi kohalise tähtsusega küsimusi, vaid kes teostab ka riigivõimu kohal.

Paremad paremate hulgast, asjatundlikud, ausad, korraldusvõimelised, see peaks nõue olema valitsuse liikmete kandidaatide ülesseadmisel, kui moodustatakse oma valitsust.

Ei peeta neist nõuetest kinni, vaid panakse mingisuguse kõrvalhuvi kaastegevusel ametisse mehed, kes oma ülesannete kõrgusel ei seisa, siis ei kannata selle all üksi need kodanikud, keda õnnetult valitud isikud valitsevad, vaid omavalitsused üldse, ka need, mis teises riigiotas asuvad, sest nad võivad suurt kahju teha omavalitsuse mõttele ja autoriteedile.

Oleme avalikud. Ei ole ju kellegi saladus, et selles, et omavalitsusvaenuline tendents tõusu näitab, on teatud osa süüdi omavalitsustel enestel õnnetult valitud valitsejate kaudu.

Kui isik, kes enne valimisi propageerib, et maavalitsuses ei ole rohkem ametnikke tarvis kui maavalitsuse esimees ja kirjutaja, pärast, osakonna juhatajaks saades, ametnikkude arvu tugevasti tõstab ja selle juures pealegi rühma kuuluvuse järele talitab, siis, võib olla, on ta hea valitseja küll kohapeal, kuid omavalitsuse mõttele ja autoriteedile on ta väga valusa hoobi annud. Kui kohale valitud isik kogukonna ehk riigi rahadega korralikult ümber ei käi, siis, kui lõppude lõpuks keegi ka midagi ei kaota, on ometi usaldus kõigutatud mitte ainult selle isiku, vaid terve omavalitsuse vastu. Kui valitakse kogemusteta, administratiiv võimetega isikud, kes ei suuda läbiviia keskvalitsuse korraldusi, siis on põhjus antud omavalitsuste võimkonna piiramiseks. Kui pannakse teatud ala juhtima isik, kes sellest alast igapäevases elus kaugel on seisnud, ehk keife nõrgad küljed näitavad, et tema enese üle valitseda ei suuda, siis ei kõigutata sellega üksi selle valitsuse autoriteeti, kuhu

ta valitud, vaid terve omavalitsus oma ilusa demokraatluse põhimõttega on saanud hoobi näkku, nii et ta kõikuma lööb.

Valitsuste moodustamine on sellepärast väga tõsine küsimus. Ei valita ainult omale valitsust, vaid astutakse samm oma-

valitsuste kõigutamiseks või kindlustamiseks.

Sellepärast valime oma le tõesti valitsusi, ja kui seda õnnelikult teeme, siis valime ka sõna tõsisel mõttes oma valitsusi.

21. märtsil 1930.

Kas sihtühised seisukorra päästjad?

Mis on sihtühisus?

Sihtühisus on kahe ehk suurema hulga omavalitsuste koondus ühise asutuse ehitamiseks ja ülevalpidamiseks, ehk ülevalpidamiseks või ühise ettevõtte teostamiseks, näit. ühise jaoskonna arsti, haigemaja, lastekodu, keskkooli ülevalpidamiseks, haigemaja ehitamiseks j. n. e.

Kuigi nimetus — sihtühisus — uus, on ka meil Eestis tegelikult sihtühised juba kümnekond aastat tegutsenud, peaaegu kõikjal linnas ja maavalitsuste vahelised haigemajade, ühiskoolide ja ühislastekodude näol vastavate lepingute või kodukordade põhjal.

Sihtühised on viimasel ajal päevakorra tõstetud kui seisukorra päästjad omavalitsuste kriisist.

Kas suudavad sihtühised päästja osa läbiviia?

Ütlen algul, et nende ridade kirjutaja ei ole sihtühisuste põhimõtteline vastane, vaid ta võib teatud määral uhkegi olla, et tema on esimese Eestis avatud sihtühisuse algataja, põhikirja kokkuseadja ja sihtühisuse asutuse ellukutsuja. Kuid samuti tuleb kohe tähendada, et selle sihtühisuse põhikirja kokkuseadmisel tuli juba kokkupõrgata ühe põhimõttelise raskuse vastu, mis sihtühised ebanormaalseks teeb omavalitsustele. See on eelarvete ja aruannete kinnitamine.

Kes seda teeb?

Kui mitu omavalitsust kokku lepivad ühise ettevõtte või asutuse ülevalpidamiseks, kui nende omavalitsuste esituskogude poolt valitud esindajad sihtühisuse valitsuses kokkuleppele jõudnud asutuse või ülesande eelarve kohta, kuid mis saab siis, kui see kokkuseatud eelarve on ühele esituskogule vastuvõetav, teisele mitte, üks ta kinnitab, teine seda teha ei saa! Eelnimetatud põhikirjas lahendati see küsimus sellega, et võeti paragrahv põhikirja, et kui üks sihtühisusse kuuluv omaval. esituskogu eelarve ehk aruande kinnitanud,

siis on ta kinnitamine teisele kohustav. See paragr. ei ole muidugi normaalne: ta vägistab teise suveräänse omaval. esituskogu seaduslist võimu. Kuid teist teed ei ole selle küsimuse lahendamiseks seni leitud. Ka ühine esituskogude koosolek ei aita seisukorda parandada: vähemaaruline volikogu peab alla jääma. Võimu delegerimine oma esindajale ei aita ka midagi, sest ettevõtte eelarve on osa omaval. üldelarvest, mis volikogu kinnitamisele kuulub, nagu aruannegi.

See jääb sihtühisuste surmakuulutavaks saatjaks. Teiseks seltsib selle kõrva suur parlamenditamine, kui sihtühised peavad astuma II. astme maaomaval. asemele, nagu seda kavatsetakse.

Kui anda senised maaomavalitsuse ülesanded valdade kätte sihtühisuste näol, siis tekkiks neid sihtühisusi palju, sest sihtühingute tegevuspiirkonnad ei saa ühtlased olla. Kui näit. kolm valda võivad moodustada ühe sihtühisuse jaoskonna arsti ja loomaarsti ülevalpidamiseks, siis ühe haigemaja ülevalpid. peavad ühinema juba kümnekond valda, keskkooli ülevalpid. paarkümmend, teedeinseneri ülevalpid. veel rohkem valdu. Igalet asutusele oma esindajad vallavolikogude poolt, ühe maaomavalikogu ja maaomavalitsuse asemele saame neid maakonda mitukümmend ja vallavolikogude võim valgub laiali oma esindajate kaudu sihtühingutesse.

Ja selle tagajärg? Vallavolikogul ei jää kuigi palju ütelda oma eelarve kohta. Kui see võim laiali valgub esituskogust, siis ei maksa üldse enam rääkida ka maaomavalitsusest, mitte ainult vormalisest küljest, vaid ka tegelikult, sest raha küsimus hävitab maaomavalitsuse. Kavatsus sihtühisuste kaudu valdade kätte ülesandeid koondada on seega, kui asja üle vähegi järele mõeldud on, hävitada ühes maaomavalitsusega ka maaomavalitsused. Kui seda tagamõtet sihtühisustes seisukorra päästjate leidjatel ei ole olnud, siis on see tõsi-

asi, et meil põhimõttelisi suuri uuendusi võetakse naeruväärselt kergelt.

On veel teisigi väga suuri põhjusi, mis sihtühisuste vastu kõnelevad, kuid puudub võimalus siinkohal pikemalt asja juures peatada.

Vast siin nimetatud ja muud põhjused on Soomes ellukutsutud sihtühingud surmanud. Kuidas nende käsi meil on käinud, selle kohta annavad ülevaate järgnevad read:

Harju maavalitsus.

1. Juriidilisi sihtühisusi Harjumaa valdade vahel praegu ei ole. Sihtühisuste laadi kannab nende algkoolide ülevalpidamine, mille ringkonda kuuluvad kahe või rohkema valla osad (Ingliste, Kabala, Keila, Vasalema, Paldiski, Aruküla, Jälgimäe, Saue, Väana j. t.). Nende ülevalpidamise alal on vormilikke kokkuleppeid ainult üksikutel juhtumistel sõlmitud ja sedagi ajutiseks. Peaaegu kõik sarnased koolid on olnud alati valdade vaheliseks tüliküsimuseks: nõutakse maavalitsuse kaasabi kulude sissenõudmiseks, kaevatakse liig suurte kulude üle, palutakse valdade piiride muutmist, ühiselt kasutatava kooli asemele oma valla piiridesse uue kooli asutamist jne.

Päevakorral oli sihtühisuse loomine Kose kihelkonnas täienduskooli ülevalpidamiseks, kuid et valdade vahel kokkulepet ei saavutatud, võeti kool maavalitsuse ülevalpidamisele. Ka ei ole seni tagajärgi annud valdade vaheliste sihtühisuste loomise katse keskkoolide korraldamiseks Raplas ja Keilas.

2. Varem valdade vahel tegutsenud sihtühisustest on maavalitsusel teada Saue, Harku ja Keila valdade ühine vaestemaja end. vene raadiojaama hoones Saue vallas. Lahkkelide tõttu ei tegutsenud aga see sihtühisus kaua. Lagunemise peapõhjuseks on nimetatud ühise vaestemaja kulukust ja keerulist asjaajamist.

3. Lepingu alusel Tallinna linnavalitsusega kasutatakse Tallinna linna keskhaigemaja, kus Harjumaa elanikke ravitatakse Tallinna elanikkudega ühtlase tasu eest.

Maavalitsus võtab osa haigemaja puudujääkide katmisest proportsionaalselt ravitsusel olnud Harjumaa elanikkude haiguspäevade arvule. Nende kuludena on tulnud tasuda iga aasta läbistikku umbes 8000 krooni. Lepinguga ollakse üldiselt rahul ja haigemaja küsimus on sellega kulude mõttes otstarbekohaselt lahendatud.

Petseri maavalitsus.

Sihtühisusi valdade vahel ei ole olnud, samuti ei ole ka maavalitsus sihtühisustesse kuulunud.

Saaremaa maavalitsus.

Sihtühisusi ei ole.

Tartu maavalitsus.

Sihtühisusi juriidilises mõttes pole, kuid:

1. Tartu maavalitsusel on lepe ühise arstijaoskonna (jaoskonnaarsti) ülespidamise kohta Võru maavalitsusega. Lepe otstarbekohane. Kulud jagatakse mõlema maavalitsuse vahel.

2. Maavalitsusel on lepe Tartu linnavalitsusega Tartumaa elanikkudele ravimisabi võimaldamise kohta Tartu linna haigemajades. Lepe tõttu pole vajadust oma haigemajade järgi. Kulud tasutakse proportsionaalselt haigepäevade arvule.

3. Samasisuline lepe on ülikooliga maakonna elanikkude ravimiseks Hospitaalkliinikutes. Maavalitsus andis osa kliinikute varustust ja tasub III klassi tariifide järgi tekkiva puudujäägi proportsionaalselt haigepäevade arvule.

Viru maavalitsus.

On ühine lastekodu Injus Rakvere linnavalitsusega. Linnavolikogu reserveeris aga ligi 10-aastase ühise tegutsemise järele linnavalitsusele õiguse kokkulepet ülesütelda.

Võru maavalitsus.

Registreeritud sihtühisusi Võrumaal senini ei ole ellu kutsutud, küll aga peetakse mõnesugused asutused, nagu haigemaja, emade- ja rinnalaste nõuandepunkt, bakterioloogia laboratoorium ja tööstuskool üleval maa- ja linnavalitsuse poolt ühiselt.

Valdades sihtühisuse ei ole.

Valga maavalitsus.

1) Helme kihelkonna omavalitsuste osaühisus, kuhu kuuluvad Patküla, Helme ja Taagepera vallad ja Valga maomaval. ning Tõrva linn. Ühisus on kutsutud ellu ainult Tõrva keskkooli hoone ehitamiseks ja valitsemiseks, kuna keskkool ise Valga maavalitsuse ja Tõrva linna kulul üleval peetakse. Ühisuse töö on vähe tagajärgi — hoone ehituskulud seisavad tasumata, sest ühisuse liikmed ei soovi seda teha; uusi liikmeid (valdu) juurde ei tule.

2) Maavalitsuse ja Valga linnavalitsuse vahel on asutatud sihtühisus lastekodu ülevõlpidamiseks. Et lastekodu maja ehitamine lõpule viimata, siis ei ole sihtühisus tegevust alganud.

Muid sihtühisusi Valgamaa maa-, linna- ja vallaomavalitsuste vahel ei ole enim olnud, ega ole ka praegu.

L ä ä n e m a a v a l i t s u s .

Maavalitsuse ja Haapsalu linnavalitsuse ühisettevõttena töötab praegu ühisapteek Haapsalus, mille põhikapital on moodustatud linna- ja maavalitsuse poolt ühesuurustes osades. Maa- ja linnavalitsus saavad tuludest osa ja kannavad kulusid ühesuurustes osades Ettevõtte töötab kokkuleppe ja otstarbekohasuse suhtes hästi.

V i l j a n d i m a a v a l i t s u s .

Maavalitsus ja Viljandi Eesti Põllumeeste Selts peavad sellekohase põhikirja alusel ühiselt üleval Eesti Aleksandri põllutöö keskkooli, mis asub Olustvere mõisas. Kooli kulud kaetakse peamiselt kooli mõisa tuludest, kuna toetussummad määratakse eelarve korras maavalitsuselt kui ka Põllumeeste Seltsilt. Õpetajate palgad maksab riik. Järelevalvet teostab kooli hoolkogu.

Varemalt pidas maavalitsus koos Viljandi linnavalitsusega üleval ühist haigemaja Viljandis, kusjuures kulud jaotati proportsionaalselt haigete päevadele. Leping lõpetati huvide lahkumineku tõttu. Nimelt 1) linnavalitsus vaatas haigemaja kui ärilise ettevõtte peale ja tahtis, et haigemaja annaks ülejääke haigemaja inventaari soetamiseks, maja ümberehitamiseks jne., mispärast linna esitajad hoolkogus püüdsid alaliselt haigemaksusid (päevarahad, operatsioonide tasu jne.) tõsta, kuna maavalitsuse esitajad asusid seisukohal, et haigemajad oleks võimalikult odavamad ning et haigemaja oleks abitarvitajatele kättesaadavam üldsuse, s. o. omavalitsuse kulul. 2) Haigemaja ja selle inventaar kuulus täielikult linnale ja sellepärast oli maavalitsus alaliselt üürilise seisukorras ning temal puudus seepärast võimalus haigemaja ruumide korraldamises kaasa rääkida.

P ä r n u m a a v a l i t s u s .

1) Ühiseid vaestemaju valdade vahel ei ole, kuid on olemas koolimajad, nimelt:

1. Saarde 5—6 kl. algkool
2. Halliste 6 kl. „
3. Jakobi 6 kl. „
4. Karksi 5—6 kl. „

Kolmes esimeses koolis võetakse võõra valla lastelt kooli majandusliste kulude katteks õppemaksu, kuna viimases koolis 5—6 kl. ülevõlpidamiseks on määratud naabri vallavolikogude poolt eelarve korras teatav summa toetust.

1928/29 eelarve aastal tuli õppemaksust sisse Halliste 6 kl. algkoolis Kr. 120, Jakobi 6 kl. — 526 kr. ja Saarde 6 kl. koolis 736 krooni.

2) Peale eelpoolnimetatud koolide teisi sihtühisusi valdade vahel ei tegutse ega pole varem tegutsenud.

3) Praegu on Maavalitsuse, ühiselt Pärnu linnavalitsusega, ülevõlpidada Pärnu Kalaasjanduse kool, mis avatakse 1929 a. sügisel.

Peale selle annab Maavalitsus Vändra Punase Risti haigemajale toetust 60 krooni kuus.

4) Varemalt aitas Maavalitsus Pärnu linnavalitsusel linna haigemaja ülevõlpidada, nimelt poole haigemaja defitsiidist võttis oma kanda. Et see ülespidamine kaunis kulukaks läks, lõpetas M/v. lepingu. Uue lepingu sõlmimine ei läinud korda, kuid selle asemel toetab M/v. iga haigestanud Pärnumaa elanikku, kes Vabariigi piirides olevates haigemajades ravitsemisel olnud, 50 sendiga iga ravitsemise päeva pealt.

Samuti võttis M/v. varemalt osa Pärnu linna keskkoolide (poeg- ja tütarlaste gümnaasiumi) majanduslistest kuludest oma kanda ja nimelt selle tõttu, et seal ka maa-konnast pärit olevad lapsed õpetust said.

Et nimetatud kulude asjus väikesed sekkedused ettetulid ja et M/v. omal maakonnas kaks keskkooli (Abja ja Vändra gümnaasium) töötavad, kuhu võetakse vastu õpilasi vanemate päritolu peale vaatamata, loobus M/v. toetuse andmisest linna keskkoolide ülevõlpidamiseks ja lõpetas lepingu.

Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioniseaduse muutmisest.

Teatavasti on Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumis kokkuseatud Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioniseaduse muutmise seaduse eelnõu ja Maaomavalitsuste Liit avaldanud oma arvamise selle kohta, pooldades muutmist omapoolse täiendusega.

Täiesti põhjendamatu on jäetud unustusse aga seaduse § 21, mis on ülekohtune omavalitsuste teenijatele ja ametnikkudele. Selle paragrahvi viimase osa järgi ei võeta arvesse teenistusaega 15. nov. 1917 kuni 11. novembrini 1918. Miks on see nii? Mispärast karistatakse neid omavalitsuse ametnikke, kes tol ajal olid ametis ja kaitseid süle ja seljaga rahva huve, pannes hädaohtu oma elu! Meie teame, et tolleaegsed omavalitsuste ametnikud olid need, kes takistasid enamlasti võimu ülevõtmast kohtadel, hoidsid ära paljud omavolid, paljude elud. Sama hästi teame, et mitmed vallasekretärid seepärast ohverdasid oma elu (minu teadmise järgi kaks), et ei lubanud punastele röövlitele vaba tegevust ja kaitseid kodanikkude varandust ja elu võimaluse piires. Nende tegevus sel ajajärgul polnud vähem hädaohtlik kui sõduril lahinguväljal. Kaitseväelastele nende tegevuse eest määrati mitmesuguseid autasusid, nii raha kui ka maa andmistega ja liinil viibimise aeg loeti kahekordseks, s. o. arvestati sundaega teenijaile sündajast maha kahekordselt. Kuid millega ta-

hetakse tasuda neile, kes otseselt ei võtnud osa kodumaa kaitsmisest laskeriisita lahingutes, kuid kes tegid seda teifiti ja sama edukalt. Praeguse olukorra juures tänu ja autasu asemel neid koguni karistatakse, tehes olematuks kõige raskem teenistuse ajajärk. On küll teada, et Riigikogu käesoleva seaduse vastuvõtmisel olevat põhjendanud seda asjaoluga, et üks osa vallasekretäre pole olnud küllalt sõbralikud Eesti iseseisvuse vastu, pole olnud küllalt aktiivsed. Kuid ega sellepärast saa karistada teisi, kes olnud ustavad ja kohusetruud Eesti rahvale! Ja kas kõik need, kes praegu saavad pensioni, on kohusetruud kodanikud? Kas saab neilt ära võtta pensioni ja neid seega karistada?

See on kibeduse tunnet ja õigustatud nurinat tekitav ülekohtus. Veel pole hilja selle parandamiseks seaduse täiendamisega. Kui aga tahetakse eraldada sikkusid talledest, õigeid ülekohtustest, siis võetagu seadusse vastav tingimus või norm, mis võimaldaks vahetegemise. Ja usun, et n. n. õiged suudavad tõendada oma tolleaegset tegevust tunnistajate kaasabil või mõnel muul usutaval viisil.

Üks aasta, mis teenistusajast seaduse järgi praegu mahaarvatakse, ei ole küll pikk aeg, kuid mõnele on see väga tähtis seaduse § 7 nõutud teenistusaja täissäämiseks.

K. V.

Perekonnaseisu-seadusi välismail ja nende erinevusi*).

R. Valter,

Tallinna linna perekonnaseisu ametnik.

Kodanliku korra nurgakiviks on perekond, kelle liikmed, samuti järeltulijad on lähedalt seotud õiguslikesse vahekorrisse teineteisega. Väljudes sellest, kodaniku perekonnaseisumuuted on puhtjuriidilise iseloomuga toimingud, milliste korraldamine kuulub kodanliku võimu ülesandesse ja millised tingivad tsiviil- ja riigiõiguslikke norme korrapäraliste vahekorradade reguleerimiseks. Sünniga algab kodaniku õigusvõime, mis lõpeb isiku sur-

maga. Isegi viimane sündmus on jällegi õigustuseks ning kohustuseks teistele isikuile. Tingituna sellest, perekonnaseisumuudete fikseerimine Lääne-Euroopas on rajatud kodanliku registreerimise põhimõttele, kuna usuelus esinevad sakramentaalsed toimingud on võõrad sellele ning sobimatud. Eestis on usu ja südametunnistuse vabadus, millisega on lahendatud riigi ja kiriku vahekord. Sarnane endastmõistetav muutus rahvaõigusliku ja sotsiaalolukorra reguleerimisel võis rajada oma ajaloolise alguse Prantsusmaa „Code

*) Ettekantud 4. linnade ja alevite perekonnaseisumetnikkude päeval Pärnus 14.—15. sept. s. a.

Civile'le", mis osutub allikaks pea kõigile Euroopas maksvalle perekonnaseisu-seadustele. Kõigis Lääne-Euroopa riikides on maksev perekonnaseisumuudete kodanlik registreerimine, kusjuures nende riikide seadusandlused on käinud selles küsimuses „Code Civile“ eeskujul järele. Isegi meie perekonnaseisuseadus sisaldab mitmeid analoogilisi korraldusi ning juhtnööre, mis nähtud ette Prantsusmaa seadusandluses perekonnaseisumuudete registreerimisel, nagu vastavad sünni-, abielu- ja surmaregistrid oma teiste eksemplaridega, millised meil iga aasta alul saadetakse perekonnaseisuasjade juhataja korraldusse arhiivi paigutamiseks, kuna Prantsusmaal registriraamatute ühed eksemplarid antakse ühes nende juurde kuuluvate dokumentidega I astme kohute arhiivi hoiule. Sarnane hoiuleandmise kord on maksev peaaegu igas Euroopa riigis. Üheks vanemaks riigiks perekonnaseisumuudete kodanliku registreerimise alal osutub Saksamaa, kus see kord seati sisse vastava seadusega 6. veebr. 1875 a. On huvitav jälgida sündmusi, mis eranditult pea igas üksikus riigis käivad perekonnaseisuseaduse maksmahakkamise eel. Sõda riigi ja kiriku vahel, milline Bismark'i ajal jõudis Saksamaal oma kulminatsioonipunkti ning mis lõppes riigi võiduga. Seadusega 6. veebruarist 1875 perekonnaseisumuudete registreerimiseks ja perekonnakirjade pidamiseks on moodustatud sellekohane asutis — perekonnaseisumamet (Standesamt) ja on loodud vastavad territoriaalühikud (Standesamtsbezirk).

Ametnikkude nimetamine vastavaile perekonnaseisumametele sünnib ringkonna kõrgema valitsusvõimu esindaja poolt. On huvitav märkida, et keegi määratuist ei või keelduda kohuste täitmisest, kui sarnased pannakse temale. Perekonnaseisumameti kohuseid väiksemas territoriaalühikus, nimelt kogukonnas täidab harilikult kogukonna esimees, kellel on vähemalt üks määratud asetäitja. Perekonnaseisumameti kohuseid loetakse üldiselt aukohusteks riigi ja rahva vastu. Palka saavad eriperekonnaseisumametnikud omavalitsustelt; registrid ja plaanid saadakse riigilt. Vaadeldes perekonnaseisumuudete registreerimise tehnilist külge, leiame, et vastavad sünni-, abielu- ja surmaaktid kantakse eriraamatuisse, milliseid nimetatakse pearegistreiks, samuti valmistatakse neist ära kirju teistesse registreisse, n. n. kõrvalregistreisse, millised

aasta lõpul saadetakse järelvalvet teostavale asutisele, kelle poolt nad vaadatakse läbi ja antakse hoiule esimese astme kohutusse. Peale eelmainitu, perekonnaseisumametnikul lasub veel mitmesuguseid kohustusi, millised tingitud perekonnaseisuseaduse käsitlemisest tegelikus elus ja millised erinevad tunduvalt meie omast. Need oleks: — sünni- ja surmaregistri väljavõtte järjekindel saatmine asutisile, kes korraldavad kaitsevääkkoosliikude kodanikkude nimekirju, rõugepanekulehtede väljaandmine ja valmistamine, teatiste saatmine hoolekandekohtuile, perioodiliste surmaregistrite väljavõtte saatmine pärandusmaksuameteile, samuti igasuguste statistiliste lehtede saatmine riigi statistikabüroole.

Surmaregistri väljavõtte saatmine kohalikele politseiasutisele, informatsiooni-lehtede jaotus noorile emadele ehk kodanikele, kellele on usaldatud esimene hooldus vastsündinu eest. Perekonnaseisumuudete registreerimised, samuti ka eelmainitud kohustused muudavad perekonnaseisumameti kohaks, kus kodanik võib saada igasugust kaudset või otsekohest informatsiooni, ja varustada vajalikkude tõendistega.

Sündide registreerimisel seaduses on nähtud ette kindel kord, samuti on loetletud teadaandjad, kes võivad teatada perekonnaseisumametnikule vastsündinud kodaniku sündi. Sünniregistreerimises ei leidu suuri erinevusi meie seadusega, väljaarvatud sünni teatamise tähtaeg. Sünnist antakse teada selle ringkonna perekonnaseisumametnikule, kus leidis aset sünd, ühe nädala jooksul, arvates lapse sünnist. Surnultsündinuid ja sündimisel surnuid peab registreerima järgmisel nädalapäeval, ka kui sel päeval on püha. Kui sünnile järgnev päev on nädala-pühapäev, sündi võib registreerida järgmisel nädalapäeval. Mis puutub sünniakti sisu, siis seal leidub peale meie seaduses loetletud punktide veel vastavaid andmeid seisuse ja usu kohta. Juhatumil kui sünniteatamisel jääb lahtiseks vastsündinu eesnimi, siis sellest tuleb teatada tagantjärele kahe kuu jooksul ja see tähendatakse ääremärkusena varem kokkuseatud sünniaktile. Kui sünni teadaandmisega hilinetakse kolm kuud, siis peale hilinemise põhjuste uuringut vastsündinut võib kanda sünniregistrisse ainult järelvalveasutise nõusolekul.

Vaadeldes lähemalt Saksamaal maksvaid abiellumise üldisi eeltingimusi, leiame, et abielluda võivad meeskodanikud, kes saa-

nud täisealiseks, s. t. kes jõudnud 21. eluaastasse. Naiskodanikud selles küsimuses on soodsamas olukorras, — nad võivad abielluda alates 16. eluaastast. Eeltingimusi mängib suurt osa isiku teguvõime. Ükskõik millisel alal teguvõimetuks tunnustatu võib abielluda ainult vastava eestkosja nõusolekul, milline nõusolekuavaldus on seotud kohtuliku vormaalsusega. Seaduslikust abielust sündinud laps võib abielluda enne täisealiseks saamist ainult isa nõusolekul, väljaspool abielu sündinud laps — ema nõusolekul. Esimesel juhtumil nõusolekuandmine ema poolt võib järgneda isa surma puhul või kui seda ei takista isalt päritud õigused. Seadustatud laps ei vaja abiellumisel ema nõusolekut ka juhtumil, kui isa surnud. Keelduvad vanemad andmast nõusolekut abiellumiseks, sellekohast luba võib nõutada orvukohtult (Vormundschaftsgericht), milline toiming sarnleb vastavale vormaalsusele meil. Suurelt erineb abieluseadus meie omast lahutatute suhtes, kelle abielu lahutatud kohtulikus korras abielurikkumise tagajärjel. Abiellumisvõime kinnelduseks perekonnaseisuametnikul peavad olema alati käepärast lahutuse motiivid ühes otsusega. Nii ei tohi abielurikkumise tagajärjel lahutatut abielupoolt abielluda isikuga, kellega rikuti abielu. Mis puutub leskedesse ja lahutatuisse, kellel esimesest abielust jäänud alla-ealised lapsed järele, siis nad eranditult peavad esitama vastava orvukohtu tunnustise. Vastandina sellele meil nõutakse sarnaseid tõendisi ainult leskedelt. Tähelepanev on asjaolu, et kaitseväelaste, samuti ka maaametnikkude abiellumine on seotud teatud vormaalsustega. Kaitseväelased maaametnikud, kellelt kohalikkude seaduste järele nõutakse luba abiellumiseks, peavad esitama selle perekonnaseisuametnikule abiellumissoovi avaldusel. Samuti välismaalased peavad esitama vastavaid abiellumisvõimetõendusi. Meil maksva perekonnaseisuseaduse § 48, milline puudub välismaalasi nende abiellumisel, lubab esitada perekonnaseisuametnikule abiellumisvõimetõendise asemel ka muid usaldatavaid tõendisi, milliste varal perekonnaseisuametnik võib teha oma otsuse. Sealjuures meie seadus annab perekonnaseisuametnikule veel suuri initsiatiive asja igakülgseks lahendamiseks. Saksamaal puudub sarnane võimalus, isegi järgneb karistus, kui perekonnaseisuametnik kuulutab abiellumissoovist seaduses ettenähtud korras, vastava abiellumisloata või abiellumisvõime tõendiseta. Abielu sõlmimisel

esineb sarnane eelprotseduur kuulutuse ja selleks esitatavate dokumentide näol nagu meilgi, samuti annuleerub vastav soov, kui abiellumine ei järgne kuue kuu jooksul, arvates kuulutusaja lõpust. Kuulutatakse poolte alalises elukohis. Meie seaduse § 39 III lõige lubab jätta abiellumissoovikuulutust ära ühe poole raske, elukardetava haigestumise, kiire, kauemaks ajaks ära sõidu jne. (veniv mõiste) tõttu. Saksamaal selles küsimuses ainsamana põhjusena figureerib poole elukardetav haigestumine. Soovist abielluda perekonnaseisuametnik kuulutab seinakuulutisega ka selles omavalitsuses, kus oli ühe poole ajutine elukoht, samuti järgneb kuulutus endises alalises elukohas, kui elukohamuutusest pole veel möödunud kuus kuud. Abiellumissoovist kuulutatakse kaks nädalat linnavalitsuses, vallamajas ja kogukonnavalitsuse poolt määratud kohis. Nagu juba mainitud varem, kuulutus kestab 14 päeva, s. t. 14 tervet päeva, arvamata juurde kuulutise ülespaneku ja mahavõtmise päeva. Juhtumil, kui abiellumissoov esitati teatavale perekonnaseisuametnikule ja abiellumine teostus teise perekonnaseisuametniku juures, esimene peab varustama abielludasoovijaid tõendisega abiellumissoovikuulutusest ja et abiellumiseks pole takistusi. Mis puutub abielu sõlmimisse, kohisse kus võib toimida abielusõlmimist, tunnistajaisse, nenne vanusse, abielusõlmimisprotseduurisse, nagu see väljendatud seaduses, siis selles küsimuses meie seaduses võib leida täielikku analoogiat Saksamaa omaga. Praktiliselt abielusõlmimine sünnib vastavas perekonnaseisuametis selleks väljavalitud pidulikus ruumis. Perekonnaseisuametnik on rietatud sabakuube, pöördub lühidalt abiellujate poole, küsides neilt nende nõusolekut abiellumiseks ja kuulutades neid seaduslikuks abielurahvaks. Abielusõlmimisel seataks kokku ka vastav abieluakt. Surmajuhtumist tuleb teatada järgmisel nädalapäeval selle ringkonna perekonnaseisuametnikule, kus esines surmajuhtum. Teatamise kord on sarnane meie seaduses mainitud korrale. Uudisena võib nimetada nende surmajuhtumite registreerimise korda millised esinevad merel viibivail laeval. Laeval asetleidnud sünni- või surmajuhtum kantakse järgneval nädalapäeval laeva päevaraamatusse. Sarnane toiming, mida toimetab laevajuht või ta asetäitja — tüürimees, sünnib kahe laevaohvitseri ehk kahe usaldusväärse isiku juuresolekul. Surmajuh-

tumi tähendamisel päevaraamatusse märgitakse täpne suremispõhjus. Kinnitatud väljavõtteid päevaraamatust laevajuht esitab esimesel võimalusel lähimale merendusametile (Seemansamt), kes ühe neist väljavõtteist jätab tõendusena hoiule, kuna teise saadab kandmiseks vastündinu vanemate alalise elukoha ehk surnu alalise või viimase elukoha perekonnaseisuameti registrisse.

Saabudes kodumaa sadamasse laevajuht esitab päevaraamatu kontrollimiseks kohalikule järevalveasutisele perekonnaseisumuudete registreerimise alal, kelle poolt juba astutakse edaspidised sammud kannete kontrollimiseks. Samuti kui meilgi igas perekonnaseisuametis peetakse perekonnaregistrit, kuhu võib kanda teatavaid parandusi ja õiendusi ainult sellekohasel kohtulikul korraldusel. Pole huvituseta küsimus riigi ja kiriku vahekorra Sakamaal ja vaimulikkonna suhtumisest perekonnaseisuametnikele. Meil maksev perekonnaseisuseadus liigitab perekonnaseisuametnikke kahte liiki: omavalitsusperekonnaseisuametnikud ja perekonnaseisuametnikud — vaimulikud. Sakamaal perekonnaseisumuudete registreerimise kohuseid täidavad ainult omavalitsusperekonnaseisuametnikud. Vaimulikkond on jäetud täiesti kõrvale ja igauhte neist karistatakse, kui abielusõlmimistalitust toimetatakse perekonnaseisuametniku tõendiseta. Vaimulikkude karistatakse kuni 3-kuulise vangistusega ehk vastava rahatrahviga juhtumil, kui ta toimetab laulatust enne abielu registreerimist. Erandeid on tehtud ainult siis, kui on tegemist ühe poole elukardetava haigusega. Sel juhtumil kiriklik talitus võib sündida enne registreerimist. Seadusega on määratud kindlaks karistusemäärad, mis sünni- kui surmajuhumi registreerimise hilinemises, samuti ka juhtumiks, kus perekonnaseisuametnik ei täida täpselt seaduse nõuet. Perekonnaseisuametnikku karistatakse rahatrahviga, kui ta ei toimetata abielusõlmimist „kodanliku seadusraamatu“ kohaselt. Honorarid, rahatrahvid kuuluvad sellele kogukonnale, kes hoolitseb vastava perekonnaseisuameti majandusliku külje eest.

Helveetsia.

Meie perekonnaseisuseadus on täiesti analoogiline Helveetsia perekonnaseisuseadusele, kus 24. detsembril 1874 seadusega perekonnaseisumuudete registreerimisi toimetavate ja perekonnakirju pidavate ametnikkude nimetamise korra kind-

laksmääramine on jäetud üksikute kantonite seadusandluse hooleks. Mitmes kantonis perekonnaseisuametite (perekonnakirjade pidamise) piirkonniks on kogukonnad. Igas kogukonnas on üks perekonnaseisuametnik ja tema asetäitja, kui kantonivalitsus pole lubanud neid rohkem. Perekonnaseisuametnikud on valitavad. Nad valitakse kogukonnavalitsuse poolt kolmeks aastaks. Seaduste kohaselt nad peavad sünni-, abielu- ja surmaregistreid. Perekonnaseisuametnik kannab kokku seatud aktid „A“ registrisse. Aktid, mis koostatud väljaspool kogukonda elunevate kodanikkude üle, perekonnaseisuametnik kannab „B“ registrisse. Samuti kantakse „B“ registrisse teistest piirkonnist saadetud akte. „A“-registreid peetakse kahes, „B“ registreid ühes eksemplaris. Nagu meilgi „A“-registreid esimesed eksemplarid peetakse köidetud raamatuis, teised aga lahtiiste lehtedena. Aasta lõpul „A“-registri teised eksemplarid saadetakse hoiule siseministeeriumi arhiivi. Järevalve korras perekonnaseisuametnikud aluvad kogukonna- ja maakonnavalitsusele, ülemaks instantsiks on siseministeerium ja kantonivalitsus.

Läti.

Läti abieluseaduses, milline avaldatud „Valitsuse Teatajas“ nr. 38 — 18. veebruarist 1921, leiame nagu meilgi abiellumise üldisi eeltingimusi. Eeltingimused sisaldavad samaseid nõudeid, nagu meilgi.

Ülalmainitud seadus näeb ette veel abiellumise korra, samuti selle seadusliku eeltoimingut. Meie perekonnaseisuseadus võimaldab avaldada abiellumissoovi poolte alalises elukohas või väljaspool seda. Läti perekonnaseisuseadus lubab esineda sooviavaldusega peiu alalise elukoha perekonnaseisuametile ja mõrsja alalise elukoha perekonnaseisuametile juhtumil, kui peiu alaline elukoht asub väljaspool Läti piire. Abiellumissooviavaldused on kirjalikud ja suusõnalised. Avaldades soovi ja esitades abiellumiseks vajalikke tunnistisi, pooled kinnitavad allkirjadega, et nad ei põe suguhaigust haiguse nakkusjärgus. Sarnaseid tõendisi, milliste muretsemine võimatu, pooled hangivad rahukohtunikult, kes seab kokku vajaliku tõendise, tugeses teistele esitatavaile tõendisile, samuti ka poolte ning tunnistajate seletustele. Meil sarnane toiming kuulub perekonnaseisuametniku kompetentsi. Soovist abielluda perekonnaseisuametnik kuulutab 14 päeva poolte alali-

sis elukohis. Juhtumil kui kuulutustähtaja jooksul pole esitatud proteste, võidakse kavatsetavat abielu registreerida kahe kuu jooksul, arvates sooviavalduse päevast perekonnaseisuametniku ehk vaimuliku juures. Abiellumissoovist pole tarvis kuulutada, kui abiellu sõlmimine on kiiresti tarvilik peiu sõttaminekul või ühe abiellu elukardetava haiguse tõttu.

Vajalikke teateid sõlmitud abielu kohta vaimulik saadab 7 päeva jooksul, arvates abielu sõlmimisest, kohalikule perekonnaseisuametile kandmiseks abieluregistrisse. Abiellumissoovikuulutust vaimuliku juures loetakse küllaldaseks seni kui vastavas omavalitsuses perekonnaseisuamet avamata. Kohaliku perekonnaseisuameti puudumisel seaduslikku abielusõlmimist sooviv pruutpaar võib esineda vastava abiellumissooviavaldusega perekonnaseisuametile pruudi alalise elukoha järele. Juhtumil kui sealgi puudub perekonnaseisuamet, pooled võivad avaldada soovi nende eneste poolt valitud perekonnaseisuametis, kus ka kuulutatakse sellest. „Valitsuse Teatajas“ nr. 50 — 4. märtsist 1921 avaldatud Läti perekonnaseisuadus loeb kiriklikku laulatust seaduslikuks, kuid sealjuures vaimulik peab märkima kirikuraamatusse samaseid andmeid poolte kohta, nagu see nõuetav abieluregistreerimisel. Vaimuliku laulatuse juures peavad olema samuti kaks tunnistajat, kes ühes pooltega kirjutavad alla vastavasse raamatusse. Ristimist vaimulik võib toimetada ainult perekonnaseisuameti õiendise esitamisel sünni registreerimisest. Üldmainitud seadus näeb ette perekonnaseisuametite sisseseadmise korra, mille järele sarnaseid asutatakse linnus, alevs ja valdades. Perekonnaseisuameti tegevuspiirkonda kuulub vastava omavalitsuse territoorium. Erandid on lubatud kohtuministeeriumi korraldusel ja siseministeeriumi nõusolekul. Perekonnaseisuameti majandusliku külje eest hoolitseb vastav omavalitsus, kellele kuuluvad kõik perekonnaseisuameti tulud, väljaarvatud margimaksud. Abieluaktide kokkuseadmise, abielusõlmimise ja abiellumissoovi kuulutuste eest võetavad maksud moodustavad omavalitsuse tulu perekonnaseisuameti alal. Maksude suuruse määrab siseministeerium kohtuministeeriumi nõusolekul kindlaks.

Perekonnaseisuameti tegevuses seadus võimaldab toimetada abielusõlmimist vaid kolm korda nädalas — selleks määratud päevil. Tööjaotuse päevade kohta

vastava omavalitsuse täidesaatev võim määrab kindlaks. Igas perekonnaseisuametis on üks perekonnaseisuametnik vähemalt ühe asetäitjaga, samuti kantselei-ametnikke vajaduse järele. Perekonnaseisuametnikuks ja tema asetäitjaks võivad olla isikud, kes vähemalt 25 aastat vanad ja kes määratud kohtadele vastava omavalitsuse täidesaatva võimu poolt. Määramist kinnitab kohalik rahukohtunik. Teisi ametnikke määratakse ametisse ja vallandatakse sellest kohaliku täidesaatva võimu poolt. Linnus, kus mitu rahukohtunikku, järelvalveasutiseks osutub ringkonnakohtu üldkoosoleku poolt määratud rahukohtunik. Asetäitja asendab perekonnaseisuametnikku seadusega kindlaksmääratud juhtumel, nagu ametniku haigestumisel, seaduse poolt lubatud põhjusil, milised ei võimalda tal täita teenistuskohuseid, perekonnaseisuametniku või tema sugulaste abiellumisel, või kui ta ise võtab osa registreerimisest tunnistajana või teatajana. Igal perekonnaseisuametil on oma pitsat pealkirjaga „... linna, alevi, valla perekonnaseisuamet“. Järelevalve korras perekonnaseisuametnik allub kohalikule rahukohtunikule, kõrgemaks instantsiks on kohtuministeerium, kes juhhib perekonnaseisuametite tööd üldiselt, andes välja määrusi ja vajalikku informatsiooni.

Sünnist teatatakse kohalikule perekonnaseisuametile 14 päeva jooksul. Kuue kuu kandmise järele surnultsündinud laps kantakse samuti sünniregistrisse, andmata talle nime. On huvitav märkida, et seadus võimaldab ainult kuni kolme eesnime andmist vastsündinuile. Igast surmajuhtumisest teatatakse kohalikule perekonnaseisuametnikule kolme päeva jooksul. Surnultsündinuid ei kanta surmaregistrisse. Kohtu poolt surnuks tunnustatud kantakse surmaregistrisse sellekohase kohtu otsuse põhjal. Statistilisi sünni-, abielu- ja surmalehti perekonnaseisuametid saadavad iga kuu möödumisel kohalikule statistikaasutisele. Iga aasta 31. märtsil, 30. juunil, 30. septembril ja 31. detsembril perekonnaseisuamet esitab statistikavalitsusele ülevaate 3-kuisest tööst.

Inglismaa.

Inglismaal maksev perekonnaseisuaktide registreerimise kord erineb veidi mandri omast. 1873. aastast peale Inglismaal on seatud sisse perekonnaseisumude registreerimine kodanlikus korras, kuid abielude registreerimises on leitud

kompromiss kiriku ja riigi vahel. Pere-konnaseisumuudete registreerimise alal Inglismaa on jaotatud ringkonnisse, igas ühes 5—6 kihelkonda. Igas üksikus ringkonnas perekonnaseisumuudete registree-rimiseks on üks registraatori büroo, mil-lise registraator on aktide pidamiseks määratud kodanlik ametnik, keda vali-takse harilikult kogukonna ametnikkude hulgast; kogukonnast oleneb ka nende määramine. Registraatorid saavad tasu registreerimistoimingute eest kogukonna ja kihelkonna summadest.

Kui on tegemist 10. registreerimisring-konnaga, siis sarnase raiooni peale mää-ratakse superintendent. Superintendent valvab registraatoritele usaldatud sünni-, abielu- ja surmaregistrite korraldiku pida-mise järele, esitab kõrgemale instantsile, nimelt kindralregistratuurile, vastavaid ärakirju registri raamatuist ja seaduses ettenähtud juhtumil toimetab ka aktide registreerimist. Nagu tähendatud, sünni- ja surma juhtumite registreerimine sünnib täielikult registraatorite poolt. Abielu võib sõlmida registraator, superintendent või vaimulik, viimane ainult siis, kui abi-ellumine on puht kiriklik ja sünnib peapiiskopi loal. Analoogiliselt meile, vaimu-likud omavad sisult samaseid abieluregist-reid nagu registraatori. Kolme kuu möö-dumisel vaimulikud esitavad kohalikele registraatorile täpseid ärakirju abieluakti-dest. Registraatorile väljaantud raama-tud on määratud kuni 500 akti kokkusead-miseks. Sarnaseid raamatuid registraator esitab mõnikord ka vähema arvu aktidega iga veerand aasta järele superintenden-dile. Superintendent kontrollib esitatud raamatuid, võrdleb ärakirjade täpsust originaalidega ja kinnitab neid allkirja-dega. Allakirjutatud ärakirjad ömmeldak-se ühte raamatusse ja esitatakse kindral-registratuurile. Algoriginaalid hoitakse alal superintendendi juures.

Nõukogude Sotsialistlike kude Vabariikide Liit.

Peale 1917. a. oktoobrirevolutsiooni Venemaal muutus üldine poliitiline ja sot-siaalne olukord. Tingituna sellest muu-tusid ka perekonnaelu reguleerivad nor-mid, nagu abielu- ja perekonnaseisuseadus. Nõukogude Sotsialistlike kude Vabariikide Liidus maksev abieluseadus erineb täie-likult endisest tsaariaegsest seadusest ja teiste kapitalistlike kude maade omist. Mit-med Balti riigid, pannes maksma uusi perekonnaseisuseadusi, püüavad hoiduda

võimalikest järskudest üleminekuist, mis poleks vastuvõetavad nii kodanikkonnale kui ka vaimulikkonnale, kes seni regist-reeris perekonnaseisumuuteid. Endine kord on N.S.V.L. muudetud põhjalikult ja on võimata leida sidemeid seaduslikele normide ning rahva üsulisel elu vahel. Vaimuliku toimingule vaadatakse kui era-toimingule, millel puuduvad igasugused juriidilised tagajärjed. On tähelepan-dav, et N.S.V.L. seadused tunnustavad abielusi, mis sõlmitud kiriklikus korras kuni 20. detsembrini 1917 ja sõjas võidetud mail. Kuid ka need kiriklikud abielud, millised sõlmitud kuni 20. veebruarini 1919, loe-takse tegelikult maksvaks. Samuti leia-vad tunnustust abielud välismaalase ja N. S. V. L. kodaniku vahel, mis sõlmitud vä-lismaal, kooskõlas kohalike seadus-tega. Kuulutades sõda kirikule, natsionali-seerides kirikute varandusi, korraldades sealjuures hiiglasuurt propagandat kiri-kute, õigemini üldse usu vastu, kommu-nistid väidavad, et nad on suutnud võõru-tada rahvast kirikust. Tugedes nende statistilisele andmeile, 71% abieluajate üld-arvust loobusid kiriklikeist talitustist. En-dise seaduse täielik hävinemine võimaldab N. S. V. L. võimule luua abieluseadust ja lahutamisprotseduuri, millised äärmiselt lihtsad ja kerged. Juriidiline mõiste abi-eluvahekorra tekkimise kohta on väga laiaulatuslik ega tehta vahet registreeri-mata ja registreeritud abielu vahel. Esi-mesel juhtumil mitteregistreeritud abielu-vahekorras olevad isikud omavad sama-seid õigusi, nagu neile pakub registreeri-tud abielugi. Ametlikult registreerimata ja registreeritud abielud on samaväärsed. Olgugi et seadusandja väljendab, et pere-konnaseisuametite aktides tähendatud abi-eluvahekorda loetakse maksvaks ja et abieluakti väljavõte osutub abieluvahe-korra vastuvaidlematuks tõendiseks, seda ei saa siiski tõlgitseda sarnaselt, nagu nõuaks N. S. V. L. seadused abieluvahe-kordade registreerimist. Abieluseadus on loodud nähtavasti ainult seks, et kinnel-dada abiellunute ja laste varanduslikke ja ülalpidamise küsimusi riigi ja kodanikkude seisukohast. N. S. V. L. kodeksi artik-kel 3. väljendab selgesti, et kodanikud, kes elavad abieluvahekorris vormalise regist-reerimiseta, võivad igal ajal registreerida seda vahekorda abieluks, arvates vahe-korra tekkimise ajast. Et registreerimata abielu omab juriidilisi tagajärgi, selgub N. S. V. L. seadusest, mis ei luba regist-reerimata abielusoleval isikul registreerida

ametlikult abielu kellegi kolmanda isikuga. Samuti mainib artikkel 25, et registreerimata abielu vahekorras sündinud lapsed omavad samaseid õigusi nagu needki, kes sündinud seaduslikust (registreeritud) abielust. Tugedes sellele N. S. V. L. ei leidu vallas-emasid ega vallaslapsi. Peab ühtlasi tähendama, et seaduse järgi abieluvahekordade lõppemine (abiellulahuuse registreerimine) on võimalik ühel kui teisel juhtumil. Paljuil juhtumeil abieluvahekorra olemasolu ja lahutuse küsimuses tuleb muidugi kasutada kohtulikku lahendust. Jällegi väljendab statistika, et 10 kuni 25 % abieluvahekordade üldarvust on registreeritud ametlikult, kõik teised on registreerimata. N.S.V.L. abieluseadus ei maini abiellumise üldisist eeltingimusi, vaid tähendab ainult tingimusi, mis nõuetavad abielu registreerimiseks. Need oleks: abielludasoovijate ühine kokkulepe abielu sõlmimiseks, laste abiellumiseks ei nõuta vanemate nõusolekut. Abielludasoovijad ei tarvitse ilmuda perekonnaseisuametisse isiklikult abieluvahekorra registreerimiseks, vaid võivad selleks avaldada nõusoleku kirjalikult, kirjutades alla esitisele seaduses ettenähtud korras. Nii siis abielu registreerimine sünnib N. S. V. L. tagaseljaotsuse näol, millist viisi kasutat enamus kodanikest. Abielluda võivad nii mees kui ka naiskodanikud, kes 18 aastat vanad. Naiste vanuse alammäära küsimust abiellumiseks on sõelutud N. S. V. L. seadusandluses mitmeti ja tuldud otsusele, et tervislikust seisukohast 16-aastane naine kannatab sünnituse läbi, samuti pole 16-aastasest veel valimisõigust. N. S. V. L. kodeksi artikkel 6. võimaldab registreerida abielu vaid neil isikuil, kes ei põe vaimuhaigust ega pole ebanormaalsed. Suguhaigete ja tiisikushaigete abiellumisvõime küsimus on senini veel lahtine. Abiellujailt nõutakse enne registreerimist kirjalikku tõendust, et nad on informeeritud teineteise tervislikust seisukorrast. Ebaõigete teadete avaldus on karistatav. Registreerimistingimused nõuavad veel, et registreeritavad ei tohi olla teineteisega sugulusvahekorras; see osa seadusest sarnaneb meie abieluseaduse § 2. Abiellunuil on võimalik valida omale teatavat ühist perekonnanime. Selleks võib olla kas mehe või naise perekonnanimi. On lubamatu kanda perekonnanime, mis moodustatud endisest perekonnanimedest liitmise teel. Nagu juba mainitud riikkondsuse muutust abiellumisel võib teostada abiellunute

soovi kohaselt. Harilikult võib omandada N. S. V. L. riikkondsust naturalisatsiooni korras. Selleks vajatakse põhjustena, et riikkondsusse astuda sooviv kodanik peatuks N.S.V.L. töö mõttes ja kuuluks tööliklassi ehk töötajate talupoegade hulka; samuti ka välismaalased, keda kodumaal kiusati taga kommunistliku tegutsemise pärast. Mis puutub abiellunute varanduslikesse vahekorrasse, siis varandused jäävad lahutatuks. Abiellumise järele mehele kuuluvat ühisvarandust N. S. V. L. seadused üldse ei tunne. Mis puutub abielulahutusse, siis N.S.V.L. seaduste järgi see on äärmiselt lihtne. Abiellulahuuse põhjused on seadusandluses täiesti tundmatud. Abielu võidakse lahutada ühe poole nõusolekul või mõlempoolse kokkuleppele. Vajalikud tõendid pole tarvilikud abielulahutuseks. Uuestiabiellumiseks pole takistusi. On tundmata ooteaeg naisel, nagu seda nõuab meie abieluseaduse § 7. Abielulahutuse registreerimisel avaldatakse soovi edaspidise perekonnanime kandmise asjus. Juhtumil kui selles küsimuses ei saavutata kokkulepet, määratakse mõlemale endised vallaspõlv perekonnanimed. Abiellulahuuse registreerimisel lahutusregistrisse kantakse kokkulepe laste kasvatamise ja ülalpidamise kohta. Edaspidiseid tülikõsimusi ses küsimuses otsustab kohus. On huvitav jälgida abielulahutuse statistikat: 1927. a. lahutati Moskvast igast 1000 elanikust 14,3%, 1926. a. N. S. V. L. Euroopa osas lahutati 1000 elanikust 10,2%, sellest mõlempoolse kokkuleppe teel — 12,29%. Perekonnaseisumuudete registreerimine sünnib kohalikes perekonnaseisumetis, millised jaotatud kubermangude, linnade, maakondade, valdade, tööstusringkondade, nõukogude ja külanõukogude järele. Aktide kokkuseadmine välismaal sünnib N. S. V. L. diplomaatikkude esindajate ja konsulate juures. Abielu registreerimine on maksuta; on vaid margimaks. Teatavil juhtumeil mitmed kodanikud on vabastatud sellestki. Nagu meilgi enne abieluregistreerimist peab esitama sooviavalduse. Sooviavaldused abielludasoovijad peavad esitama nõutavaid dokumente. Abielusõlmimisel perekonnaseisumetnik loeb vastavaid väljavõtteid abieluseadusest ja tuletab meeles karistusmäärasid, mis seaduses nähtud ette valeandmete avaldamise eest. Juhtumil kui abiellujad on kirjaoskamatud, abieluaktile peavad kirjutama alla tunnistajad. Abieluakti kokkuseadmine võib sündida ühe poole

äraolekul tunnistajate tõendusel. Vaadel- des abiellunute õigustusi ja kohustusi N. S. V. L. seaduse järgi võib panna tähele suuri erinevusi vastavate välismaa sea- dustega. Elukoha muutmisel naine ei pea järgnema mehe elukohta, samuti ta peab kohustatud kandma mehe perekonnanime ja omama selle riikkondsust.

Võib arvata, et Venemaa statistilised andmed registreerimata ja registreeritud abielude kohta on liig ühekülgsed selleks, et väljendada resultaati, mis saavutatud

praeguse isesuguse registreerimiskorruga. Statistika väidab, et 25% abieluvahekor- rist on seaduslikult registreeritud, kuna teised registreerimata. Sellest võib järe- ldata, et osa registreerimatuid sõlmisid endi abielu teatavais usuühinguis, leides lohutust sellest, et oluline vajadus ei sunni neid seaduslikule registreerimisele. Sa- muti paistab tõenäolisena, et mitteregist- reeritute tunnustus pole soovitatav riikli- kust seisukohast, sest et see varjab pal- judi, mis lubamatu.

Omavalitsuste päevauudised.

Kutse Soome maakogukondade päevale.

E. Maaomaval. Liit sai Soome Maako- gukondade Liidult kutse 28. ja 29. aprillil Helsingis ärapeatavale kolmandale Soome maakogukondade päevale.

Avalikkude hoonete ehitamise määrus.

Teedeministeeriumi poolt on võrdlemisi kehakas määruse eelnõu avalikkude hoo-

nete ehitamise kohta kokkuseatud ja as- jaomastele asutustele kättesaadetud seis- ukohta võtmiseks.

Rühmade vaheline riigikogu liikmete omavalitsuse grupp

valis omal teisel üldkoosolekul ajutise ju- hatuse asemele alalise juhatus, kuhu kuu- luvad hrad: Kuris, Suursööt, Anderkopp ja Mekart. Viies koht on vabaks jäetud rahvaerakonnale.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

E. Maaomavalitsuste Liidu juhatus

koosolek

peetakse ära 5. aprillil.

E. Maaomavalitsuste Liidu nõukogu

kutsutakse loodetavasti kokku viimasele koosolekule 12. apr.

Riigikogu valimiste tööde tasu nõu- tamine omavalitsustele.

„R. T.“ Nr. 86 — 1929. a. väljakuulu- tatud Riigikogu otsuse järele on omava- litsustele määratud tasu hääleõiguslike kude kodanikkude nimekirja pidamise jne. eest ja 31. mail l. a. Nr. 412 all nõudis Kohtu- ja Siseministeerium maavalitsuste kaudu vallavalitsustelt andmeid tähendatud kü- lude kohta, kuid täh. tasu on omavalitsus- tel seni saamata.

Et eelarve aasta lõpule jõuab, palus Eesti Maaomavalitsuste Liit Kohtu- ja Si- seministeeriumi selleks samme astuda, et

omavalitsused nimetatud tasu enne eel- arve aasta lõppu veel kätte saaksid.

Uute maavolikogude koosseisud.

2. ja 3. märtsil toimetatud valimistel on maavolikogudesse valitud:

H a r j u m a a l:

ARV koondus — 6 kohta (4 k.): J. Loo- salu, R. Kuris, J. Depmann, O. Tief, A. Hammer ja Th. Kuusbock.

Põllumeeste kogud — 6 kohta (5 k.): A. Alter, K. Einbund, J. Gefria, A. Johanson, J. Ridbek ja O. Suursööt.

Tööerakond — 2 kohta (4 k.): A. Susi ja O. Schumann.

Sotsialistid — 2 kohta (1 k.): H. Mar- tinson ja A. Gustavson.

Rahvaerakond — 1 koht (3 k.): J. Liiv.

Kristlik rahvaerakond — 1 koht (1 k.): J. Leidtorf.

J ä r v a m a a l:

ARV koondus — 4 kohta (3 k.): J. Saar, A. Tobro, A. Kuber ja J. Kents.

Põllumeeste kogud — 7 kohta (6 k.): J. Lossmann, A. Suurkivi, V. Uukareda, V. Vessart, E. Linkhorst, K. Luuk ja A. Jaurus.

Sotsialistid — 3 kohta (3 k.): V. Krabi, A. Spirke ja A. Petermann.

Tööerakond — 1 koht (1 k.): J. Sõnajalg.

L ä ä n e m a a l:

ARV koondus — ja Põllumeeste koondus — 5 kohta (6 k.): J. Zimmermann, V. Maaker, E. Mäehaus, A. Sirp ja J. Kellmitt.

Põllumeeste kogud — 6 kohta (4 k.): J. Lossmann, M. Vesterblom, P. Vellmann, A. Kasterbusch, P. Tamberg ja A. Jerbach.

Sotsialistid — 2 kohta (2 k.): M. Mihkelson ja J. Puss.

Tööerakond — 1 koht (1 k.): V. Minneste.

Kristlik rahvaerakond — 1 kohta (1 k.): F. Jürgenson.

P e t s e r i m a a l:

ARV koondus — 6 kohta (2 k.): F. Trahv, J. Surin, A. Svaner, J. Rosenberg, Jefimov ja Mikolahin.

Põllumeeste kogud — 3 kohta (4 k.): Liivik, Kalinin, Grünthal.

Sotsialistid — 2 kohta (3 k.): Gretshanov, Shuvalov.

Vene ühendatud nimekiri — 3 kohta (—): Shukov, Bogovski ja Barsov.

Ühin. talupid. ja kalurid — 1 koht (—): Menshikov.

P ä r n u m a a l:

ARV koondus — 2 kohta (2 k.): J. Fuks ja A. Ehrman.

Põllumeeste kogud — 6 kohta (6 k.): J. Markson, M. Laarmann, J. Sittenberg, M. Ludri, M. Miller ja A. Jürgens.

Sotsialistid — 5 kohta (6 k.): O. Gustavson, E. Saar, A. Säkk, E. Kink ja V. Tammai.

Tööerakond — 1 koht (1 k.): J. Prints.

Rahvaerakond — 1 koht (—): N. Leismann.

S a a r e m a a l:

ARV. koondus — 3 kohta (2 k.): A. Mihkelson, L. Krull ja J. Koort.

Põllumeeste kogud — 7 kohta (6 k.): J. Nõu, H. Ostavel, A. Rei, A. Lember, M. Öispuu, A. Allas ja E. Einmets.

Sotsialistid — 5 kohta (7 k.): M. Neps, A. Ingalt, A. Kold, K. Leppik ja A. Piipuu.

T a r t u m a a l:

ARV. koondus — 6 kohta (4 k.): H. Miller, A. Salum, J. Sikkar, H. Ostrat, K. Suup ja V. Sugassepp.

Põllumeeste kogud — 7 kohta (7 k.): O. Pärlin, J. Uluots, G. Ottas, K. Punning, O. Hint, J. Mägi ja O. Arbo.

Sotsialistid — 7 kohta (9 k.): D. Uiga, S. Raudsepp, A. Rüütli, H. Veski, E. Siim, H. Nisu ja G. Raudheiding.

Rahvaerakond — 4 kohta (4 k.): J. Tõnisson, K. Saral, J. Neumann, E. õunapuu.

Venelased 1 koht (—): M. Sõshtshikov.

V a l g a m a a l:

ARV. koondus — 6 kohta (1 k.): J. Mõttus, A. Kivi, J. Edenberg, K. Kurvits, H. Dorbek ja O. Zirel.

Põllumeeste kogud ja rahvaerakond — 5 kohta (5 k.): A. Sõster, K. Ruus, G. Rosenberg, E. Kukk ja dr. J. Müllerson.

Sotsialistid — 4 kohta (9 k.): V. Rebane, A. Vibo, J. Illisson ja J. Kõivumägi.

V i l j a n d i m a a l:

ARV. koondus — 4 kohta (3 k.): N. Vatter, A. Laur, J. Jakobson ja H. Johanson.

Põllumeeste kogud — 6 kohta (6 k.): N. Loss, J. Pahl, J. Hansen, J. Oja, E. Printsman ja H. Lauri.

Sotsialistid — 4 kohta (5 k.): J. Piiskar, J. Vain, A. Vomm ja J. Tikis.

Tööerakond — 1 koht (1 k.): K. Baars.

V i r u m a a l:

ARV. koondus — 8 kohta (7 k.): O. Köster, R. Penno, G. Lorenz, M. Mäekivi, Th. Vinnal, H. Kiiver, V. Tartu ja J. Preimuth.

Maavalitsuse esimees H. Kiiver läks alakriipsutustega volikokku.

Põllumeeste kogud — 9 kohta (6 k.): K. Pajos, Ed. Kello, A. Vann, A. Malla, L. Apfelbaum, K. Blaubrik, R. Glassmann, V. Ülesoo ja A. Beljajev.

Tööerakond — 3 kohta (2 k.): E. Rosenberg, A. Lugenberg ja A. Käbin.

Sotsialistid — 3 kohta (4 k.): A. Kuusk, J. Kleesment ja A. Einmann.

Venelased — 1 koht: S. Klenski.

V õ r u m a a l:

ARV. koondus — 3 kohta (2 k.): A. Kornell, K. Torop ja V. Tammemägi.

Põllumeeste kogud — 7 kohta (5 k.): A. Kohver, R. Vreemann, E. Rebane, A. Tuvi, J. Ostrat, A. Duberg ja H. Zernask.

Sotsialistid — 4 kohta (6 k.): J. Voiman, A. Veber, A. Vainola ja A. Vainola.

Rahvaerakond — 2 kohta (1 k.): J. Raudjalg ja P. Peterson.

Õiendus.

„Maaomaval.“ Nr. 5 lehek. 81 toodud andmetes Valga maavalitsuse ametnikkude kohta on kahjuks kokkuvõttes valesti suurem arv toodud, kui tegelikult ametnikke on ja seda selle tagajärjel, et ametnikud, kes mitmes osakonnas töötavad, s. o. kellel mitu ametit, igas osakonnas eeskombel ameti järele ära märgitud, s. o.

üks ametnik mitu korda arvestatud ning iga ameti järele kokkuvõtte tehtud. Viga parandades tuleb tähendada, et ametnikke ei olnud 1929. a. Valga m/v. mitte 9, vaid 6, nimelt:

1. Admin. ja majand. osak. asjaajaja,
2. haridus- ja põllum. osak. asjaajaja,
3. töö-hoolekande ja tervish. osak. asjaajaja ja kassapidaja,
4. teedeosak. asjaajaja,
5. raamatupidaja,
6. masinakirjutaja.

Ühes nelja m/v. liikmega kokku seega 10 ametnikku, mitte 13, seega on Valgamaa ühtlasi kõige väiksema arvu ametnikkudega, võrreldes teiste m/v.

Toimetus.

Küsimused ja vastused.

Küsimus: Nr. 17. Amet- või kohtuasutustele määratud kirjatööde valmistamise samuti juriidilise nõuandmise kohta võõrastes asjades.

Seadsin kokku ühes päranduse asjas hinnakirja, millele pärijad kirjutasid alla ja asi läks rahukohuniku lahendamisele.

Viimane leidis sarnase tegevuse olevat seaduse vastase ja karistas kokkuseadjal R. N. S. § 39 põhjal Heakorra ja julgeoleku seaduse täiendamise määruse rikkumise pärast 20 kroonilise rahatrahviga ehk maksujõuetusel 7 ööpäevase arestiga.

Nimetud § 172¹ laseb end mõista mitmet viisi nagu seda näitavad Riigikohtu Krim Osak. ots. nim. 83(1925 ja 79) 1926 a. Palun selle § õiget tõlgitsemist, kuna minu arvates sarnane tegevus ei vääri karistamist.

R. N.

Vastus:

Heakorra ja julgeoleku seaduse § 172¹ (R. T. 109|110—1925 a.) on keelatud isikutel, kellel puudub amet või kutse võõraid asju ajada, töõnduslikult lgasugustele amet- või kohtuasutustele määratud kirjatööde valmistamine, samuti juriidiline nõuandmine võõrastes asjades. Sellest järgneb, et ei ole keelatud valmistada tähendatuid kirjatõõid või anda juriidilist abi üksikutele juhtudel, s. t. täiesti juhuslikult. Samuti ei käi tähendatud keeld esinemise kohta kriminaal asjus. Küsimuses toodud Riigikohtu Krim. osak. ots, on täielises kooskõlas käesoleva paragrahviga ja selle vastuvõtmisel Riigi-

kogus esitatud motiividega (v. seletuskiri ja vaielused II. Riigikogu protok., 8. istangjäärk 1925 a.).

Küsimus: Nr. 18. Vekslite arvestamisest.

Kuidas tuleb Looritsa süsteemi juures raamatutest läbikanda veksel, mille vallavalitsus ettevõtjale lõõtasuks ehk materjali eest annud?

Vastus:

Täh süsteem vekslitearvet ette ei näe. Muude arvetega teda vaevalt ühendada saab. On veksel eelarvel. kulude arvel väljaantud, tuleks avada uus arve. vekslite maksta arve ehk aktseptide arve, ja veksliandmine memoriaalis sissekanda: Eelarvel. kulude arve aktseptide (veklid maksta) arvele. Vekslit väljaalunastamisel uus oper. teha: Aktseptide (veksl. maksta) arve Kassa arvele.

Küsimus: Nr. 19. Vallavanema valimise kohta.

Vallavolikogu kodukord § 67 näeb ette, et ametite jaotamine v. v. liikmete vahel sünnib v. v. enese otsusel. Seni valis vallavanema volikogu. Kas võib vallavanemat valida volikogu või talitada § 67 alusel, s. o. vallavanema valib v. valitsus endi seast. V. v.

Vastus:

Vallavanema valib ikka vallavolikogu. Seda tõendab v. v. kodukorra § 10. § 67 käib liikmete ülesannete jaotamisse.